

1

Als ze er later aan terugdacht was de zomer van 1939 de laatste ‘normale’ zomer die Alexandra Wickham zich herinnerde. Het was vijf jaar geleden dat ze op haar achttiende haar eerste Londense ‘seizoen’ had gevierd, een gebeurtenis waar haar ouders sinds ze een klein meisje was opgewonden en vol verwachting naar hadden uitgekeken. Ze had zich erop verheugd als de ervaring van haar leven, een bepalend moment waarop ze samen met alle andere dochters van aristocratische families aan het hof zou worden voorgesteld. Het was haar officiële entree in de hogere kringen, en sinds 1780, toen koning George ter ere van zijn vrouw het eerste Koningin Charlotte-bal gaf, was het doel van deze presentatie dat aristocratische jongedames het oog van hun toekomstige echtgenoten op zich zouden vestigen. Het idee was dat daarna binnen betrekkelijk korte tijd een huwelijk zou volgen. Hoewel moderne ouders hier in de jaren dertig minder sterk op aandrongen, was er aan de gehoopte uitkomst niets veranderd.

Alex was aan het hof aan koning George v en koningin

Mary voorgesteld en had op het Koningin Charlotte-bal haar debuut gemaakt in een beeldschone met kant versierde witte satijnen jurk, die haar moeder door Jean Patou in Parijs voor haar had laten maken. Met haar lengte en haar verfijnde, blonde uiterlijk was Alex een oogverblindende schoonheid, en het had haar niet ontbroken aan aanbidders. Haar oudere broers, William en Geoffrey, hadden haar er genadeloos mee geplaagd dat ze er als debutante niet in was geslaagd in de eerste maanden van het seizoen in Londen een echtgenoot aan de haak te slaan. Het bezoeken van feestjes, bals en sociale bijeenkomsten was een grote verandering voor Alex, die net als de rest van haar familie sinds haar vroegste kindertijd niets liever had gedaan dan paardrijden. Om zich te kunnen handhaven tegenover haar broers had ze zich altijd als een halve jongen gedragen. Om elke avond elegante avondjurken te moeten dragen en voor elke lunch in Londen een gepaste jurk aan te moeten trekken was voor haar saai en zelfs buitengewoon vermoeiend geweest.

Ze had veel vriendinnen gemaakt onder de andere debutantes, van wie de meesten aan het eind van het seizoen verloofd en kort daarna getrouwd waren. Alex kon zich niet voorstellen dat ze op haar achttiende al met wie dan ook getrouwd zou zijn. Zij wilde naar de universiteit, wat haar vader niet nodig en haar moeder ongepast vond. Alex las graag en bestudeerde met veel interesse de geschiedenis. Een reeks toegewijde gouvernantes had haar honger naar kennis en liefde voor literatuur bijgebracht, en haar vaardigheden op het gebied van aquarelleren, ingewikkelde borduurtechnieken en weefkunst helpen

verfijnen. Door haar talent voor talen beheerste ze het Frans, Duits en Italiaans bijna feilloos. Ze sprak net zo goed Frans en Duits als Engels, wat iedereen heel gewoon vond, en haar Italiaans was bijna even goed. Ze las graag in het Frans en Duits. Ze kon ook goed dansen, wat haar een geliefde danspartner maakte op de bals die ze met haar familie bezocht.

Maar Alex was niet alleen iemand die moeiteloos quadrilles danste, dol was op literatuur en talent had voor talen. Ze was wat de mannen die ze ontmoette ‘temperamentvol’ noemden. Ze was niet bang haar mening te geven en had een vlijmscherp gevoel voor humor. Het maakte haar fantastisch gezelschap voor de mannelijke metgezellen van haar broers, maar ondanks haar schoonheid konden maar weinigen zich voorstellen dat ze met haar zouden trouwen. Degenen die die uitdaging wel wilden aangaan, vond Alex dodelijk saai. Ze had geen zin om opgesloten te zitten in Hampshire, waar het landhuis van haar ouders stond, en daar net als haar moeder 's avonds te borduren bij het haardvuur, of een zwerm onhandelbare kinderen groot te brengen, zoals haar broers waren geweest. Later misschien, maar beslist niet op haar achttiende.

De vijf jaar na haar Londense seizoen in 1934 waren voorbijgevlogen. Alex had buitenlandse reizen gemaakt met haar ouders, deelgenomen aan jachtpartijen in haar woonplaats, of andere waarvoor ze werd uitgenodigd, ze had haar vriendinnen bezocht die getrouwd waren en intussen zelfs al meerdere kinderen hadden, ze was naar huisfeesten geweest en ze had haar vader geholpen op hun

landgoed. Ze had meer belangstelling voor het land dan haar broers, die allebei naar Londen waren gevlucht. William, de oudste, leidde het leven van een welgestelde heer en had een passie voor vliegtuigen. Geoffrey werkte bij een bank, ging elke avond naar feestjes en stond bekend als hartenbreker. Haar broers hadden net zomin haast om te trouwen als zij.

Geoffrey was vijfentwintig en William was zevenentwintig en greep elke gelegenheid aan om in Engeland en Frankrijk aan vliegwedstrijden deel te nemen. Hij was een voortreffelijke piloot. Alex vond dat haar broers heel wat meer pleziertjes in hun leven hadden dan zij. Zij was een soort gevangene van de maatschappelijke regels, en van wat geschikt werd geacht voor een vrouw. Maar ze was de snelste ruiters van de graafschap, wat haar broers en hun vrienden mateloos irriteerde, en haar talent voor talen kwam goed van pas tijdens hun familiereizen. Op haar drieëntwintigste was ze al verschillende keren met haar ouders naar New York geweest, en ze vond dat de Amerikaanse mannen ruimdenkender waren en dat er met hen meer lol te beleven was dan met de Engelse mannen die ze had ontmoet. Ze vond het leuk om met haar vader en haar broers over politiek te praten, hoewel die erop aandrongen dat niet te doen tijdens feestelijke etentjes, omdat ze anders de mannen die haar misschien het hof wilden maken zou kunnen afschrikken. Haar reactie op het commentaar van haar broers was scherp.

‘Ik zou geen man willen die mijn mening niet respecteert, of die ik niet zou kunnen zeggen waar het op staat.’

‘Als je je scherpe tong en je passie voor paarden niet in

toom houdt, eindig je nog als ouwe vrijster,' waarschuwde Geoffrey haar, maar haar broers waren trots op haar moed en intelligentie, en op de vrijmoedige, heldere manier waarop ze haar gedachten wist te verwoorden. Hun ouders deden alsof ze niets merkten, maar ze maakten zich stilletjes zorgen omdat ze nog geen echtgenoot had gevonden en daar ook geen interesse in leek te hebben.

Ze beluisterde op de radio al Hitlers toespraken in het Duits, en ze had verschillende boeken over hem gelezen. Ver voor de gebeurtenissen van de zomer van 1939 had ze voorspeld dat oorlog onvermijdelijk zou zijn. In die zomer moesten haar broers en haar vader haar gelijk geven. Het leek onafwendbaar, en ze waren ontzet maar niet verbaasd toen op 3 september de oorlog werd verklaard. Ze luisterden samen naar de toespraak van koning George op de radio, waarin hij de Britten overal ter wereld aanmoedigde om sterk en moedig te zijn en hun land te verdedigen. Net als de meeste van hun landgenoten reageerden de Wickhams onmiddellijk. Alex' beide broers namen dienst bij de RAF, William bij het Jagercommando en Geoffrey bij het Bommenwerpercommando. Ze aarzelden niet. Net als de meesten van hun vrienden meldden ze zich kort daarna aan voor de dienst en de training. Dit was wat van hen werd verwacht en ze gingen graag.

Alex hield zich een paar weken stil, maar toen schokte ze haar ouders met de mededeling dat ze zich, kort nadat Willie en Geoff voor hun training waren vertrokken, had aangesloten bij de First Aid Nursing Yeomanry (FANY), een vrouwelijk vrijwilligerscorps dat zorgde voor eerste hulp en vervoer naar de plaatselijke ziekenhuizen. Haar ouders

hadden hun eigen besluit genomen over hoe zij zelf aan de oorlogsinspanningen wilden bijdragen. Haar vader was niet meer op een leeftijd om bij het leger te gaan, maar ze hadden zich vrijwillig aangemeld om twintig kinderen uit Londen in hun huis op te vangen. Het werd aangemoedigd om kinderen uit de steden te evacueren, en veel ouders waren op zoek naar veilige huizen op het platteland, waar ze hun kinderen konden onderbrengen. Alex' moeder Victoria was al druk bezig het gebouw waar nu het huishoudelijk personeel en de stalknechten woonden daarvoor in gereedheid te brengen. Hun mannelijke staf zou toch al enorm inkrimpen door de militaire dienstplicht, en voor de vrouwen hadden ze andere huisvesting in het grote huis. Ze richtten kamers in met stapelbedden voor de kinderen. Drie van de dienstmeisjes en twee meisjes uit het dorp zouden helpen bij hun verzorging, en twee onderwijzeressen van de dorpschool zouden hun lesgeven. Victoria zou dat ook gaan doen. Ze had gehoopt dat Alex haar zou helpen, maar toen kondigde Alex aan dat ze naar Londen zou vertrekken om vrachtwagens en ziekenauto's te rijden, als verpleeghulp in de plaatselijke ziekenhuizen te werken en andere taken te verrichten die haar zouden worden opgedragen. Haar ouders waren trots op haar, maar waren bezorgd dat ze in Londen zou zijn. Er werden bombardementen verwacht en ze zou veiliger zijn als ze op het platteland bleef om voor de kinderen te zorgen. De kinderen die de Wickhams zouden opvangen kwamen uit arme en middenklas gezinnen, en families over het hele land namen ze in huis.

Alex had haar mogelijkheden zorgvuldig afgewogen voordat ze zich voor de First Aid Nursing Yeomanry aan-

meldde. Ze had zich bij de Vrouwelijke Vrijwilligersdienst kunnen melden om kantoorwerk te doen, wat haar niet interesseerde, of bij de Luchtaanvalbeveiliging kunnen gaan, of ze had bij een vrouwelijke pompploeg van de brandweer kunnen gaan werken. De Vrouwelijke Vrijwilligersdienst regelde ook schuilplaatsen, kledingbeurzen en mobiele kantines. Ze had bij het Vrouwelijke Landleger kunnen gaan om zich te laten scholen in de landbouw, waar ze door het werk op hun landgoed al veel van afwist, maar Alex wilde niet in Hampshire blijven en ging liever naar de stad.

De Auxiliary Territorial Service (de Vrijwillige Landweer) bood werk waar ze haar hoop meer op had gevestigd, zoals chauffeurswerk en algemenere taken, maar toen ze contact met hen opnam, stelden ze voor dat ze administratief werk zou gaan doen, waarvoor ze opgesloten zou moeten zitten in een kantoor. Ze wilde liever fysiek aan de slag. Ze had ook gesproken met de Hulpluchtmacht voor Vrouwen, de vrouwelijke vrijwilligersafdeling van de luchtmacht, over het plaatsen van ballonversperingen. Maar uiteindelijk leek de FANY, een vrouwelijke transportdienst, het beste bij haar vaardigheden aan te sluiten, en ze zeiden dat haar nog andere mogelijkheden zouden worden geboden als ze er eenmaal bij was.

Haar broers plaagden haar toen ze hun erover schreef en zeiden dat ze een oogje op haar zouden houden als ze naar Londen gingen. Haar moeder hilde toen ze uit Hampshire vertrok en liet haar beloven dat ze voorzichtig zou zijn, maar ze had haar handen toen al vol aan de kinderen die bij hen waren ondergebracht. De jongste was

vijf en de oudste elf, en Alex vermoedde dat haar moeder er veel meer werk aan zou hebben dan zij aan de taken die haar in Londen zouden worden toebedeeld.

Ze kwam in oktober in de stad aan, een maand na de oorlogsverklaring. De koning had weer gesproken en alle mensen in het land bedankt voor hun reactie op de gevraagde oorlogsinspanningen. Alex had het gevoel dat ze eindelijk deel uitmaakte van iets belangrijks en ze genoot volop van haar maand training, waar vrouwen van alle leeftijden, met alle mogelijke achtergronden en uit alle delen van het land aan deelnamen. Ze had het gevoel dat iemand de ramen en deuren van haar leven had opengegooid naar een grotere wereld. Dit was wat ze had gehoopt te vinden op de universiteit, en waar ze al zo lang naar had verlangd. Ze schreef trouw brieven naar haar ouders en haar broers, om hun te vertellen wat ze allemaal deed en leerde.

Geoff kwam tijdens een korte onderbreking in zijn eigen opleiding naar Londen en nam haar mee uit eten in Rules, een van hun favoriete restaurants. Mensen glimlachten goedkeurend toen ze hen in uniform zagen. Alex vertelde Geoff opgewonden over alles wat haar was verteld. Ze wist al dat haar eerste opdracht zou zijn om vrachtwagens met voorraden te rijden, zodat de mannen hun handen vrij hadden om belangrijkere dingen te doen.

‘Precies waar ik altijd van heb gedroomd,’ zei hij plagerig. ‘Een zus als vrachtwagenchauffeur. Het past bij je, Alex. Godzijdank ben je nooit getrouwd.’

‘Ach, hou toch op,’ zei ze met een kwajongensachtige grijns. ‘En ik ben niet “nooit getrouwd”, ik ben alleen

nóg niet getrouwd. Op een dag ga ik dat waarschijnlijk nog wel doen.’

‘Of je blijft na de oorlog ook vrachtwagenchauffeur. Misschien heb je je ware roeping wel gevonden.’

‘En jij, wanneer begin jij met vliegen?’ vroeg ze hem. Ze was bezorgd, ook al bleef dat verborgen onder hun constante plagerijen.

‘Binnenkort. Ik kan niet wachten om de Duitsers plat te bombarderen.’ William deed nu al vliegmissies. De twee broers waren altijd hevig met elkaar in competitie, maar William had meer ervaring als piloot dan Geoff.

Zoals altijd hadden ze een leuke tijd samen, en Geoff zette haar na het eten af bij het huis waar de FANY-vrijwilligers waren ondergebracht. Er golden al verduisteringsregels en de ramen waren afgedekt. Er werden schuilkelders gebouwd. Londen gonsde van de activiteit, het wemelde er van de jonge mensen in uniform, en overal werden oorlogsregels en -restricties afgekondigd. De voedselrantsoenering was nog niet begonnen, maar het ministerie van Voedselvoorziening had al gewaarschuwd dat het in januari zou beginnen met het rantsoeneren van suiker, boter en bacon. Iedereen wist dat het leven drastisch zou veranderen, maar zover was het nog niet. En de kerstmaaltijden zouden grotendeels onveranderd blijven.

Op de weg terug naar het huis waar Alex was ondergebracht waarschuwde Geoff haar voor het gevaar van gladde jongens die misbruik zouden proberen te maken van jonge, onschuldige vrouwen, en dat zwangerschap of geslachtsziekten daar het gevolg van konden zijn. Alex lachte erom.

‘Daar heeft mama niets over gezegd toen ik van huis ging.’

‘Daar is ze te keurig voor. Waarschijnlijk denkt ze dat het niet nodig is en dat je te netjes bent opgevoed om je te misdragen.’ Hij wierp haar een strenge, broederlijke blik toe.

‘En jij denkt daar anders over?’ Ze keek haar broer met een opgetrokken wenkbrauw aan.

‘Ik weet hoe mannen zijn. En als je verliefd wordt op een of andere viespeuk, zou hij je kunnen overhalen tot iets waar je spijt van krijgt.’

‘Ik ben niet dom,’ zei ze een beetje beledigd.

‘Ik wil alleen maar dat je niets overkomt. Je hebt nooit in de stad gewoond, of mannen ontmoet zoals je nu tegen zult komen. Ze kunnen behoorlijk brutaal zijn,’ zei hij weer waarschuwend, vastbesloten om zijn jongere zusje te beschermen.

‘Ik ook,’ zei ze vol zelfvertrouwen.

‘Nou, als je maar onthoudt dat als je zwanger raakt, ik je vermoord... en dat je het hart van onze ouders zult breken.’

‘Ik ga zulke dingen helemaal niet doen,’ zei ze, geschokt dat hij het zelfs maar durfde te denken. ‘Ik ben hier gekomen om te werken, niet om een man te zoeken, of naar bars te gaan en dronken te worden.’ Ze wist dat sommige meisjes uit het vrijwilligershuis flirtten met elke soldaat die ze zagen. Dat was haar stijl niet. ‘Misschien had ik bij het leger moeten gaan, of bij de RAF, zoals Willie en jij. Ik heb er wel over nagedacht. Misschien doe ik dat nog weleens.’

‘Je doet zo al genoeg,’ zei hij met een zachte uitdrukking op zijn gezicht. ‘Mensen zeggen goede dingen over de FANY, en ze doen heel veel dingen die niets met verpleging te maken hebben. Het is zwaar werk. Je moet alleen oppassen dat je er niet uit wordt gegooid,’ zei hij weer plagend, ‘omdat je een leraar of een meerdere een grote mond geeft. Ik weet hoe je bent!’

‘Pas jij nou maar op jezelf en zorg dat jij de Duitsers uitschakelt voordat ze jou te pakken krijgen,’ zei ze waarschuwend. Ze omhelsden elkaar, waarna hij haar voor de deur van het gebouw achterliet. Hij moest om middernacht op zijn basis zijn, en hij had een lift terug geregeld.

Ze vond het fijn dat ze hem had gezien. Ze miste haar broers en haar ouders, maar ze was blij dat ze in Londen was en werd getraind om iets nuttigs te doen. Ze popelde om met haar werk te beginnen. Ze was bijna klaar met haar opleiding en ze was trots dat ze bijdroeg aan de oorlogsinspanningen, hoewel ze zich afvroeg of ze niet meer zou moeten doen. Haar broers maakten allebei deel uit van de Advanced Air Striking Force van de RAF, en zouden bombardementen uitvoeren boven Duitsland. Direct na de oorlogsverklaring waren er verkenningsmissies begonnen, en het besturen van een vrachtwagen of ambulance stak in Alex’ ogen mager af bij de meer dramatische bijdragen van haar broers. Maar ze zat tenminste niet thuis in Hampshire, zei ze tegen zichzelf.

Geoff en zij hadden het er onder het eten over gehad voor Kerstmis naar huis te gaan. Ze hadden daar alle drie verlof voor gekregen, en Geoff had gezegd dat het misschien de laatste kans was die ze zouden krijgen.